А це таки трудно. Дав я прочитати Софоклову п'єсу, в перекладі П. Ніщинського*), Уляні К. Вона добре розбіра книжки, а цю прочитала двічи і ледві розібрала сюжета. Дав я тоді трагедію Катрі П.—ця читає ще краще, читала, між иншим, Шекспірового „Гамлета" в перекладі М. Старицького. „Гамлета" вона не зрозуміла: і мова важка, і обстанова чужа, і мара збиває з пантелику—не розбереш, чи правда, чи ні. Але, даючи „Антигону", я сказав маленьку передмовку про греків, про грецьку культуру й побут, про Едипа та про театр. Після цього читачка розібрала все добре, і книжка їй сподобалась.

Таку саме передмову довелося зробити й перед сільською нашою авдиторією. Після неї з читанням труднацій особливих не було,—тільки хор раз-у-раз був незрозумілий: „А це ж до чого?" питалися читачі, не знаючи що воно є і здебільшого не розуміючи навіть того, що говорить хор, бо його мова часто пересипана зовсім невідомими слухачам іменнями грецьких богів та героїв, усякими митологичними образами й символами, назвищами грецьких городів і т. и.

Зараз же з початку трагедії дві сестри, Антигона та Ізмена, сперечаються про те, чи треба, чи ні послухатися наказу царя Креона: він заборонив ховати їх брата Поліника, що стався ворогом рідному городові і поліг у бої проти своїх громадян. І слухачі без ніякого вагання обстоюють у своїх увагах за Антигону і ганять Ізмену.

---

*) Антигона. Драматична дія Софокла. Съ греческого на южноруськую мову перевіршувавъ Петро Ніщинський. Одесса, 1883.

Digitized by Google

та „Лимарівна“ д. Мирного; „Не судилось“ та „Зімовий вечір“ д. Старицького, „Жидівка вихрестка“ д. Тогобочнього (викинувши дещо—напр. грубу й ненатуральну сцену, де під церквою балакають два п'яниці, а потім б'ються дві п'яні баби *), „Гласний“ д. Козловського та дещо инше.

З творів старих грецьких драматургів мабуть не доведеться багато взяти на сьогочасню народню сцену: дуже вже відмінне старе грецьке життя від сьогочасного життя нашого селянина і не легко буде через те йому зрозуміти сі твори без попереднього приготування. Але Софоклову „Антигону“ можна було б спробувати виставити: її простий і всім зрозумілий зміст та артистична цілість виконання дають змогу на таку спробу. З Шекспіра я взяв би „Короля Ліра“, можна було б узяти й „Макбета“, як би не сцени з відьмами. З Мольєра треба спробувати „Скупого“ та „Тартюфа“, Шіллер дасть „Орлеанську дівчину“ (без фантастичних сцен з Чорним лицарем), „Вільгельма Телля“, „Дон Карлоса“; Лессінг—„Емілію Галотті“ та „Натана Мудрого“; Ібсен—„Підпори громадянства“ та „Ворог народу“. Сей реєстр міг би бути побільшений кільки разів, коли б я рекомендував твори до читання. Але вибіраючи їх до вистав на сцені, доводиться, як уже казано, рахуватися з тим, що в народнього театру може бути minimum засобів, потрібних до вистави драми. Через те, напр., усі Шекспірові твори поки що недосяжні сьому театрові. Я навіть боюсь, що мені не безпідставно зауважуть, що й багато з тих творів, про які

*) Драму сю не надруковано, і я її не читав. Кажу про те, що довелося бачити на сцені.

Digitized by Google